

Civilutskottets betänkande 2019/20:CU1

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2020 inom utgiftsområde 18, som uppgår till ca 3,7 miljarder kronor. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om vissa bemyndiganden om ekonomiska åtaganden.

Övriga motionsförslag avstyrks.

I betänkandet finns två reservationer (SD, V) och fyra särskilda yttranden (M, SD, V, KD). Ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna avstår från ställningstagande när det gäller anslagsbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2019/20:1 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.

Elva yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2019/20.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Budgetprocessen i riksdagen	5
Betänkandets disposition	6
Utskottets överväganden.....	7
Statens budget inom utgiftsområde 18	10
Bostadspolitiskt mål	22
Konsumentpolitiskt mål.....	24
Statliga kreditgarantier	25
Reservationer	28
1. Bostadspolitiskt mål, punkt 2 (V).....	28
2. Konsumentpolitiskt mål, punkt 3 (SD).....	29
Särskilda yttranden	30
1. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 1 (M)	30
2. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 1 (SD).....	32
3. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 1 (V)	33
4. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 1 (KD)	35
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	38
Propositionen	38
Motioner från allmänna motionstiden 2019/20	38
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	40
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.....	42

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Statens budget inom utgiftsområde 18

a) Anslagen för 2020

Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 18 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2019/20:1 utgiftsområde 18 punkt 2 och avslår motionerna

2019/20:2628 av Mikael Eskilander m.fl. (SD),

2019/20:2691 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V),

2019/20:3243 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 1 och

2019/20:3328 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkandena 1–4.

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att

1. under 2020 ställa ut kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, avlösen av kommunala borgensåtaganden och lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 8 000 000 000 kronor,

2. under 2020 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2019/20:1 utgiftsområde 18 punkterna 1 och 3.

2. Bostadspolitiskt mål

Riksdagen avslår motion

2019/20:1621 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 1 (V)

3. Konsumentpolitiskt mål

Riksdagen avslår motion

2019/20:606 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) yrkande 1.

Reservation 2 (SD)

4. Statliga kreditgarantier

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:250 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C) och

2019/20:3266 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 13.

Stockholm den 28 november 2019

På civilutskottets vägnar

Emma Hult

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Hult (MP), Larry Söder (KD)*, Johan Löfstrand (S), Carl-Oskar Bohlin (M)*, Elin Lundgren (S), Cecilie Tenfjord Toftby (M)*, Mikael Eskilandersson (SD)*, Leif Nysmed (S), Ola Johansson (C), Momodou Malcolm Jallow (V)*, Lars Beckman (M)*, Roger Hedlund (SD)*, Joakim Järrebring (S), Robert Hannah (L), Angelica Lundberg (SD)*, David Josefsson (M)* och Inga-Lill Sjöblom (S).

* Avstår från ställningstagande under punkt 1, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2019/20:1 i de delar som gäller utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2019/20. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Motionsförslagen finns också i bilaga 1. Propositionen bygger på en politisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet.

I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2020 och de avvikelser från dessa som Moderaterna, Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna föreslår i sina anslagsmotioner. I bilaga 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden. Det har inte väckts någon motion om beställningsbemyndigandena.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom *ett* beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har bifallit regeringens förslag och bestämt utgiftsramen för 2020 för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik till 3 726 522 000 kronor (prop. 2019/20:1, bet. 2019/20:FiU1, rskr. 2019/20:59). I detta betänkande föreslår civilutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag för utgiftsområdet ska göras genom *ett* beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens

resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335). Av riktlinjerna framgår att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet.

Utskottet har mot den bakgrunden granskat regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 18 i budgetpropositionen. Granskningen är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller anslag inom utgiftsområde 18. Sedan behandlas motionsförslag om det bostadspolitiska respektive det konsumentpolitiska målet. Slutligen behandlas två motionsförslag om statliga kreditgarantier som väckts under allmänna motionstiden 2019/20.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 18

Propositionen

Utgiftsområde 18 är uppdelat i två områden: Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet samt Konsumentpolitik. Riksdagen har beslutat om ett övergripande bostadspolitiskt mål och ett konsumentpolitiskt mål för utgiftsområdet.

Målet för området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas. Regeringen anger i propositionen att med utgångspunkt från det övergripande målet har bedömningsgrunder och resultatindikatorer tagits fram för delområdena samhällsplanering, hållbar stadsutveckling, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet. Resultat redovisas för varje delområde. När det gäller delområdet hållbar stadsutveckling noterar utskottet att bedömningen görs utifrån en målbeskrivning. Vidare anges tre etappmål i miljömålssystemet.

Målet för konsumentpolitiken är väl fungerande konsumentmarknader och en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion. För resultatbedömningen används indikatorer och andra bedömningsgrunder.

Utskottets bedömning

Det pågår sedan flera år en dialog mellan riksdagen och regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen. Utskottet anser att det är viktigt att utvecklingsarbetet kring den ekonomiska styrningen fortsätter.

Resultatredovisningen är ett viktigt underlag för utskottets beredning av budgetpropositionen. Utskottet vill därför understryka vikten av att regeringens redovisning och bedömning av de resultat som uppnåtts har en klar och tydlig struktur, eftersom detta bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de får i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om. Som utskottet framhållit i tidigare budgetbetänkanden (senast i bet. 2018/19:CU1) är det önskvärt att regeringens resultatredovisning koncentreras till att redovisa uppnådda resultat av genomförda statliga insatser i förhållande till målen och att sambandet mellan mål, resultat och de beslutade anslagen tydligt framgår.

När det gäller området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet redovisas resultat för delområdena samhällsplanering, hållbar stadsutveckling, bostadsmarknad, byggande och lantmäteri-

verksamhet. Bedömningsgrunder och resultatindikatorer anges för delområdena samhällsplanering, byggande och lantmåteriverksamhet. Utskottet noterar att bedömningsgrunderna för dessa områden i tidigare budgetpropositioner har benämnts delmål. Några innehållsmässiga förändringar har inte gjorts i förhållande till förra årets budgetproposition, och bedömningsgrunderna har i praktiken i vissa fall använts som delmål vid resultatredovisningen (se t.ex. delområdet lantmåteriverksamhet avsnittet Analys och slutsatser). För delområdet hållbar stadsutveckling anges en målbeskrivning och tre etappmål i miljömålssystemet. Målbeskrivningen har i de senaste två årens budgetpropositioner benämnts delmål respektive övergripande mål. Målet är dock innehållsmässigt detsamma. Några uttryckliga resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder finns inte för delområdet. Regeringen anger i budgetpropositionen att uppföljningen av etappmålen görs inom utgiftsområdena 20 och 22. För delområdet bostadsmarknad anger regeringen ett särskilt mål för området. De nya resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder som användes för delområdet i förra årets budgetproposition har kortats ned och omformulerats och kallas nu enbart resultatindikatorer. För delområdet byggande har indikatorn Utsläpp av växthusgaser från bygg- och fastighetssektorn utvidgats till att omfatta både inhemska utsläpp och import.

Utskottet har i tidigare budgetbetänkanden även framhållit vikten av tydliga indikatorer. Som utskottet påpekat ovan saknas indikatorer inom delområdet hållbar stadsutveckling. För delområdet bostadsmarknad har indikatorerna ändrats i förhållande till förra årets budgetproposition, där bl.a. kommunernas bedömningar i Boverkets bostadsmarknadsenkät nämnts som ett exempel att utgå från vid bedömningen. Utskottet anser att den nya indikatorn Kommunala bedömningar av läget på bostadsmarknaden, som i praktiken främst verkar avse bedömningarna i bostadsmarknadsenkäten, är för allmänt hållen och borde ha exemplifierats. När det gäller delområdet samhällsplanering är de indikatorer som används helt inriktade på länsstyrelsernas och kommunernas arbeten med plan- och bygglovsärenden och överensstämmer inte helt med de bedömningsgrunder som anges för delområdet. Indikatorerna kan därför inte användas för att fullt ut mäta uppfyllelsen av det övergripande målet.

Utskottet vill betona att det är viktigt att resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder utformas så att de kan användas under en längre tid. Om resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder ändras ofta försvåras bedömningen av måluppfyllelse och möjligheten att göra jämförelser över tid.

Utskottet har i de senaste årens budgetbetänkanden påpekat behovet av att resultatredovisningen när det gäller området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmåteriverksamhet renodlas och att tyngdpunkten läggs på uppnådda resultat av statliga insatser. I förra årets budgetbetänkande ansåg utskottet att resultatredovisningen i vissa delar hade en tydligare struktur (detta gällde t.ex. området bostadsmarknad). Enligt utskottets uppfattning fanns det dock behov av fortsatt arbete för att tydliggöra vilka resultat som har uppnåtts. Utskottet anser därför att det är positivt att

årets resultatredovisning i den bostadspolitiska delen delvis har en ny och tydligare struktur med ett inledande avsnitt där det görs en bedömning av målpuppfyllelsen av det övergripande målet för området och där analyser och slutsatser redovisas i separata avsnitt för varje delområde, vilket underlättar läsbarheten. Fler bedömningar av resultat redovisas. Den inledande bedömningen av målpuppfyllelsen av det övergripande målet är dock allmänt hållen, och i de enskilda avsnitten för delområdena görs det endast i mindre utsträckning eller i vissa fall inte alls någon bedömning utifrån det övergripande riksdagsbundna målet.

I propositionen (avsnittet 3.5.3 Resultat – bostadsmarknad) anför regeringen att civilutskottet framhållit att resultatredovisningen bör renodlas och att ett utvecklingsarbete med denna inriktning har påbörjats inom Regeringskansliet. Utskottet ser fram emot resultatet av detta arbete och utgår från att utvecklingsarbetet bedrivs inom området i stort.

Under den förra valperioden beslutade riksdagen om ett antal stora satsningar inom den bostadspolitiska delen av utgiftsområde 18, t.ex. om investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande, stöd för energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer, stöd för innovativt och hållbart byggande och stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande. Utskottet har i flera budgetbetänkanden understrukit vikten av att regeringen återkommer till riksdagen med en tydlig redovisning av hur medlen använts och vilka resultat som uppnåtts.

När det gäller investeringsstödet redogör regeringen i budgetpropositionen relativt detaljerat för antalet beviljade projekt, utbetalade medel, färdigställda bostäder och stödets geografiska fördelning. Även den genomsnittliga handläggningstiden redovisas. Vidare lämnar regeringen uppgifter om antalet ansökningar, beviljade medel och hur medel fördelar sig i fråga om stödet till utemiljöer i vissa bostadsområden. Uppgifter lämnas även om antalet beviljade projekt, utbetalade medel och exempel på projekt som beviljats medel när det gäller stödet för innovativt och hållbart byggande. I fråga om stödet för energieffektivisering och renovering av flerbostadshus lämnas uppgifter om storleken på beviljade medel. Samtliga av dessa stöd utom investeringsstödet är under avveckling. I budgetpropositionen lämnas även uppgifter om antalet kommuner som sökt och beviljats stöd och utbetalade medel enligt stödet till kommuner för ökat bostadsbyggande. Stödet är avvecklat sedan den 1 januari 2019. Den redogörelse som regeringen lämnar för de fyra sistnämnda stöden är mer kortfattad. Utskottet anser att det dessutom hade varit önskvärt att regeringen generellt lämnat utförligare redovisningar när det gäller sin bedömning av de resultat som uppnåtts genom stöden. I sammanhanget anser utskottet att det finns anledning att uppmärksamma att Riksrevisionen har granskat stödet för energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och stödet till kommuner för ökat bostadsbyggande. När det gäller stödet för energieffektivisering och renovering av flerbostadshus bedömer Riksrevisionen bl.a. att regeringen inte i tillräcklig utsträckning har säkerställt

en ändamålsenlig uppföljning och rapportering av stödets resultat och måluppfyllelse (RIR 2019:25). Riksrevisionens bedömning när det gäller stödet till kommuner för ökat bostadsbyggande är bl.a. att stödet inte är utformat på ett sådant sätt att det går att följa upp användning och resultatet av stödet på ett meningsfullt sätt. Det är därför inte heller möjligt att rapportera resultatet av stödet till riksdagen (RIR 2019:20) Utskottet kommer att behandla regeringens skrivelser med anledning av granskningsrapporterna under våren 2020.

Riksdagen beslutade hösten 2018 att höja anslaget till Lantmäteriet för 2019 med 45 miljoner kronor (prop. 2018/19:1, bet. 2018/19:CU1, rskr. 2018/19:83). Syftet med anslagshöjningen var att möjliggöra en utökning av antalet arbetstillfällen i Kiruna. I resultatredovisningen nämns inte vilka åtgärder som vidtagits med anledning av anslagshöjningen.

När det gäller området Konsumentpolitik anser utskottet att årets resultatredovisning har en i huvudsak tydlig form och struktur med en klar koppling till det riksdagsbundna målet. Avsnittet 4.4.3 Analys och slutsatser skulle dock ha tjänat på att ha haft informativa underrubriker. Resultatredovisningen görs med utgångspunkt från angivna resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder. I förhållande till förra årets budgetproposition har vissa resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder formulerats om och förtydligats. I resultatredovisningen redovisas både insatser och resultat och görs en bedömning av måluppfyllelsen.

Utskottet vill även tillägga följande. Resultatredovisningen för utgiftsområde 18 innehåller relativt många tidsserier. Tidsserierna går dock i flera fall som längst tillbaka till 2014. För att få en tydlig bild av utvecklingen kan tidsserier som går längre tillbaka i tiden vara att föredra, om sådana uppgifter finns att tillgå.

Statens budget inom utgiftsområde 18

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2020 inom utgiftsområde 18 avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD), 3 (V) och 4 (KD).

Propositionen

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1) föreslår regeringen att ramen för utgiftsområde 18 ska uppgå till 3 726 522 000 kronor 2020, varav 3 457 248 000 kronor för området Samhällsplanering, bostadsmarknad,

byggande och lantmäteriverksamhet och 269 274 000 kronor för området Konsumentpolitik.

Nedan redogörs i korthet för regeringens förslag till anslag inom utgiftsområdet. Under vissa anslag redovisas även förslag om bemyndiganden om ekonomiska åtaganden.

1:1 Bostadspolitisk utveckling

Anslaget får användas för utgifter för insatser inom det bostadspolitiska området. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 20 600 000 kronor till anslaget för 2020.

1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner med en svag bostadsmarknad för undsättning eller omstrukturering av kommunala bostadsföretag med ekonomiska svårigheter och för statsbidrag till kommuner med en svag bostadsmarknad för stöd till företag som tillhandahåller tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Anslaget får även användas för utgifter för att administrera anslaget. Stödet för omstrukturering av kommunala bostadsföretag regleras i förordningen (2018:111) om statsbidrag till kommuner med svag bostadsmarknad.

För att finansiera andra reformer i propositionen föreslår regeringen att anslaget minskas med 69 500 000 kronor 2020.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 25 000 000 kronor till anslaget för 2020.

1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner som går i borgen för enskilda hushålls skyldighet att betala hyra för sin bostad (kommunala hyresgarantier). Stödet till kommuner som går i borgen för enskilda hushålls skyldighet att betala hyra för sin bostad regleras i förordningen (2007:623) om statligt bidrag för kommunala hyresgarantier.

För att öka möjligheterna att utveckla bostäder som passar för olika typer av hushåll avser regeringen att införa ett startbidrag för byggemaskiner som avser att uppföra flerbostadshus. Av den anledningen föreslår regeringen att anslagets ändamål ändras så att det tydliggörs att anslaget även får användas för utgifter för statsbidrag till byggemaskiner.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 43 000 000 kronor till anslaget för 2020.

1:4 Boverket

Anslaget får användas för Boverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för internationellt arbete.

Regeringen anför att den avser att föreslå att det införs krav på redovisning av en klimatdeklaration vid uppförande av byggnader fr.o.m. den 1 januari 2022. För att skapa goda förutsättningar för genomförande och tillsyn av ett sådant krav behöver vissa åtgärder genomföras av Boverket. Mot denna bakgrund anser regeringen att anslaget bör ökas med 10 000 000 kronor årligen 2020–2022.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 333 462 000 kronor till anslaget för 2020.

I anslutning till förslaget om Boverkets anslag redovisas även uppgifter om det system med kreditgarantier som administreras av Boverket. Kreditgarantierna är försäkringar som långivare kan teckna för lån till ny- och ombyggnad av bostäder och vid förvärv av fastighet som ombildas till kooperativ hyresrätt. Garantierna ger långivaren ett skydd mot kreditförluster och minskar behovet av topplån eller egen kapitalinsats för den som bygger bostäder. Bestämmelserna om kreditgarantier finns i förordningen (2004:105) om statlig kreditgaranti för lån för bostadsbyggande m.m. och förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet. Dessa garantier finansieras utanför statens budget genom avgifter som ska täcka både garantiverksamheten och förvaltningskostnaderna. Avgifterna ska också täcka finansieringen av sådana fastighetsförvärv som Boverket undantagsvis får göra för att skydda statligt garanterade lånefordringar.

I budgetpropositionen föreslås att regeringen bemyndigas att under 2020 ställa ut kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden och kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 8 000 000 000 kronor.

Dessutom föreslås att regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor 2021–2023.

1:5 Statens geotekniska institut

Anslaget får användas för Statens geotekniska instituts (SGI) förvaltningsutgifter. SGI bedriver även avgiftsbelagd verksamhet. Intäkterna från den avgiftsbelagda verksamheten består av uppdragsverksamhet och disponeras av SGI. Myndighetens uppdragsverksamhet har som ekonomiskt mål att den ska bidra till att täcka verksamhetens kostnader

För att finansiera en stärkt samordning av arbetet med stranderosion, som förutses öka med klimatförändringarna, föreslår regeringen att anslaget ökas med 2 400 000 kronor. Ökningen finansieras från anslaget 1:10 Klimatanpassning inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 50 500 000 kronor till anslaget för 2020.

1:6 Lantmäteriet

Anslaget får användas för Lantmäteriets förvaltningsutgifter. Lantmäteriet bedriver även avgiftsbelagd verksamhet. De offentlighetsrättsliga avgifterna består dels av avgifter för lantmåteriförrättningar, som Lantmäteriet disponerar, dels av expeditonsavgifter för inskrivning enligt jordabalken m.m., som Lantmäteriet inte disponerar.

Regeringen föreslår i propositionen att anslaget även får användas för ändamålet att finansiera Riksgränskommissionens arbete med översyn av riksgränsen mellan Sverige och Norge. För att finansiera Riksgränskommissionens arbete föreslår regeringen att anslaget ökas med 320 000 kronor 2020. Den föreslagna ökningen finansieras från anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan, som minskas med motsvarande belopp.

För att åstadkomma en ökad digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen föreslås vidare att anslaget ökas med 35 000 000 kronor per år.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 660 686 000 kronor till anslaget för 2020.

1:7 Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till energieffektivisering och renovering av flerbostadshus upplåtna med hyresrätt samt för statsbidrag till förnyelse av utomhusmiljöer. Anslaget får även användas för merkostnader för att administrera anslaget. Stödet för renovering och energieffektivisering av flerbostadshus regleras i förordningen (2016:837) om stöd för renovering och energieffektivisering i vissa bostadsområden. Stödet till förnyelse av utomhusmiljöer regleras i förordningen (2016:398) om stöd till utemiljöer i vissa bostadsområden.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 165 000 000 kronor till anslaget för 2020.

1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för att anordna nya hyresbostäder och bostäder för studerande. Anslaget får även användas för utgifter för att administrera anslaget. Stödet regleras i förordningen (2016:880) om statligt stöd för att anordna och tillhandahålla hyresbostäder och bostäder för studerande och i förordningen (2016:881) om statligt investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande.

Regeringen anför i propositionen att den avser att förändra investeringsstödet så att det blir effektivare och mer ändamålsenligt för att bygga hyresrätter i hela landet.

För att förbättra förutsättningarna för att bygga fler hyresbostäder till rimliga hyresnivåer föreslår regeringen att anslaget ökas med 600 000 000 kronor 2020.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 2 100 000 000 kronor till anslaget för 2020. Dessutom föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 500 000 000 kronor 2021–2023.

1:9 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till åtgärder mot radon i byggnader. Anslaget får även användas för utgifter för att administrera anslaget. Bidraget till åtgärder mot radon i bostäder regleras i förordningen (2018:158) om bidrag till åtgärder mot radon i småhus.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 34 000 000 kronor till anslaget för 2020. Dessutom föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor 2021.

1:10 Innovativt och hållbart byggande

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för att främja innovativt och hållbart byggande av bostäder. Anslaget får även användas för utgifter för att administrera anslaget. Stödet för innovativt och hållbart byggande regleras i förordningen (2018:199) om stöd för innovativt och hållbart byggande av bostäder.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 25 000 000 kronor till anslaget för 2020.

2:1 Konsumentverket

Anslaget får användas för Konsumentverkets förvaltningsutgifter.

Till följd av tillämpningen av de särskilda principer som användes vid utformningen av budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1) anvisades medel för redan genomförd verksamhet avseende miljösmart konsumtion. Regeringen föreslår därför att anslaget minskas med 5 000 000 kronor fr.o.m. 2020. Av samma skäl har medel till Konsumentverkets jämförelsetjänst Money from Sweden anvisats för redan genomförd verksamhet. Regeringen föreslår därför att anslaget minskas med 860 000 kronor 2020 (prop. 2018/19:1, bet. 2018/19:CU1, rskr. 2018/19:81).

För att Konsumentverket ska kunna fullgöra de uppgifter myndigheten tillförts genom lagen (2019:59) med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning och förordningen (2019:60) med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning föreslås att anslaget ökas med 700 000 kronor fr.o.m. 2020.

Riksdagen beslutade våren 2019, efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2019, att flytta medel som används för myndighetens förvaltningsutgifter inom anslaget 2:4 Åtgärder på konsumentområdet till anslaget 2:1 Konsumentverket (prop. 2018/19:99 utg.omr. 18, bet. 2018/19:FiU21, rskr. 2018/19:288). Regeringen föreslår därför att anslaget ökas med 2 820 000 kronor fr.o.m. 2020.

För att finansiera en ökning av anslaget 2:2 Allmänna reklamationsnämnden föreslår regeringen att anslaget minskas med 500 000 kronor för 2020.

Vidare föreslås att anslaget ökas med 1 500 000 kronor 2020 för att Konsumentverket ska bistå Försäkringskassan med uppgifter om vad som utgör normala kostnader för personer utan funktionsnedsättning (se utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning).

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 169 819 000 kronor till anslaget för 2020.

2:2 Allmänna reklamationsnämnden

Anslaget får användas för Allmänna reklamationsnämndens förvaltningsutgifter.

För att Allmänna reklamationsnämnden ska kunna hantera det stigande antalet inkommande ärenden och ärendenas komplexitet, och klara de krav som regelverket ställer på myndighetens handläggningstider, föreslår regeringen att anslaget ökas med 7 000 000 kronor 2020.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 52 582 000 kronor till anslaget för 2020.

2:3 Fastighetsmäklarinspektionen

Anslaget får användas för Fastighetsmäklarinspektionens förvaltningsutgifter. Enligt fastighetsmäklarlagen (2011:666) har Fastighetsmäklarinspektionen rätt att ta ut registreringsavgifter från fastighetsmäklare i form av ansökningsavgifter och årliga avgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 25 565 000 kronor till anslaget för 2020.

2:4 Åtgärder på konsumentområdet

Anslaget får användas för utgifter för stöd till det civila samhällets organisationer som på olika sätt främjar konsumenternas intressen samt för stöd till standardiseringsarbete. Bidraget till det civila samhällets organisationer regleras i förordningen (2007:954) om statsbidrag till organisationer på konsumentområdet.

Riksdagen beslutade våren 2019, efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2019, att flytta medel som används för Konsumentverkets förvaltningsutgifter inom anslaget 2:4 Åtgärder på konsumentområdet till anslaget 2:1 Konsumentverket (prop. 2018/19:99

utg.omr. 18, bet. 2018/19:FiU21, rskr. 2018/19:288). Anslaget föreslås därför minskas med 3 900 000 kronor fr.o.m. 2020.

För att finansiera en ökning av anslaget 2:2 Allmänna reklamationsnämnden föreslår regeringen vidare att anslaget minskas med 5 625 000 kronor 2020.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 16 934 000 kronor till anslaget för 2020. Dessutom föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 för anslaget besluta om ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor 2021 och 2022.

2:5 Bidrag till miljömärkning av produkter

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till utveckling av miljömärkningskriterier för konsumentprodukter och vid behov till information om märkningen. Statsbidraget betalas ut till Miljömärkning Sverige AB som ansvarar för det nordiska miljömärkningssystemet Svanen och EU-miljömärket EU Ecolabel i Sverige.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 4 374 000 kronor till anslaget för 2020.

Motionerna

Förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 18 för 2020 läggs fram i fyra motioner av M, SD, V och KD. I motionerna finns även förslag om nya anslag och förslag om anslagens närmare ändamål. I bilaga 2 finns en sammanställning som visar hur motionsförslagen avviker från regeringens förslag till anslag.

Vidare behandlar utskottet ytterligare några motionsyrkanden som bedöms påverka anslagen inom utgiftsområde 18 för 2020.

Moderaternas förslag till anslag för 2020

I kommittémotion 2019/20:3328 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) föreslås följande förändringar i förhållande till regeringens förslag:

1:4 Boverket: Anslaget föreslås minskas med 20 miljoner kronor fr.o.m. 2020. Vidare föreslår motionärerna att pris- och löneomräkningen justeras ned med 50 procent vilket innebär att anslaget minskas med ytterligare 2 miljoner kronor. Motionärerna anför att anslaget minskas för att finansiera andra prioriterade reformer som föreslås i Moderaternas budgetmotion.

1:5 Statens geotekniska institut: Motionärerna föreslår att pris- och löneomräkningen justeras ned med 50 procent för att finansiera andra prioriterade reformer som föreslås i Moderaternas budgetmotion. Motionärerna föreslår därför att anslaget minskas med 400 000 kronor.

1:6 Lantmäteriet: Anslaget föreslås ökas med 20 miljoner kronor fr.o.m. 2020 för att förstärka arbetet med att förbättra myndighetens handläggningstider. Motionärerna föreslår med anledning av detta även att

riksdagen gör ett tillkännagivande till regeringen om en förstärkning av Lantmäteriet (yrkande 2). De föreslår även att pris- och löneomräkningen justeras ned med 50 procent för att finansiera andra prioriterade reformer som föreslås i Moderaternas budgetmotion. Motionärerna föreslår därför en anslagsminskning med 5 miljoner kronor.

1:7 Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer: Motionärerna föreslår att anslaget på 165 miljoner kronor för 2020 minskas med motsvarande belopp. Stöden ska således avvecklas helt. Motionärerna föreslår med anledning av detta även att riksdagen gör ett tillkännagivande till regeringen om att fortsätta avvecklingen av stöden (yrkande 3).

1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande: Motionärerna föreslår att anslaget på 2 100 miljoner kronor minskas med motsvarande belopp för att finansiera andra prioriterade reformer som föreslås i Moderaternas budgetmotion. Motionärerna anser således att stödet ska avvecklas helt. Motionärerna föreslår med anledning av detta även att riksdagen gör ett tillkännagivande till regeringen om att fortsätta avvecklingen av stödet (yrkande 4).

2:1 Konsumentverket: Motionärerna föreslår att pris- och löneomräkningen justeras ned med 50 procent för att finansiera andra prioriterade reformer som föreslås i Moderaternas budgetmotion. Motionärerna föreslår därför att anslaget minskas med 2 miljoner kronor.

2:2 Allmänna reklamationsnämnden: Motionärerna föreslår att pris- och löneomräkningen justeras ned med 50 procent för att finansiera andra prioriterade reformer som föreslås i Moderaternas budgetmotion. Motionärerna föreslår därför att anslaget minskas med 400 000 kronor.

2:3 Fastighetsmäklarinspektionen: Motionärerna föreslår att pris- och löneomräkningen justeras ned med 50 procent för att finansiera andra prioriterade reformer som föreslås i Moderaternas budgetmotion. Motionärerna föreslår därför att anslaget minskas med 200 000 kronor.

Sverigedemokraternas förslag till anslag för 2020

I kommittémotion 2019/20:2628 av Mikael Eskilanderesson m.fl. (SD) föreslås följande förändringar i förhållanden till regeringens förslag:

1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 25 miljoner kronor. Skälet till minskningen är att anvisade medel inte har nyttjats fullt ut.

1:4 Boverket: Motionärerna avvisar regeringens förslag om en anslagshöjning med 10 miljoner kronor för genomförande och tillsyn av det krav på en klimatdeklaration vid uppförande av byggnader som regeringen aviserat. De pengar som frigörs vill motionärerna i stället att Boverket ska använda för att verka för miljöförbättrande åtgärder inom bostadsbyggandet.

1:6 Lantmäteriet: Motionärerna föreslår att anslaget ökas med 25 miljoner kronor. Syftet med förslaget är att Lantmäteriet ska kunna tillgängliggöra

kartor kostnadsfritt. Medlen ska få användas för att kompensera uteblivna intäkter med anledning av att kartor tillgängliggörs kostnadsfritt.

1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande: Motionärerna anser att anslaget ska avvecklas. För att fullfölja redan ingångna åtaganden ska avvecklingen dock ske successivt. Motionärerna föreslår vidare att anslaget ökas med 100 miljoner kronor till ett riktat stimulansbidrag för byggande av studentbostäder.

2:1 Konsumentverket: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 3 238 000 kronor. Motionärerna anför att minskningen gäller medel till jämförelsetjänsten Money from Sweden och konsumentinformation på andra språk än svenska och de nationella minoritetsspråken.

2:2 Allmänna reklamationsnämnden: Motionärerna föreslår att anslaget ökas med ytterligare 5 miljoner kronor för att myndigheten ska kunna hantera den ökade mängden ärenden.

Dessutom föreslår motionärerna att det ska inrättas ett nytt anslag inom utgiftsområde 18 benämnt *Ökad trygghet i förorterna*, och för det föreslås ett anslag på 250 miljoner kronor. Anslaget ska få användas för att förändra den fysiska miljön för att underlätta för blåljuspersonal att verka i utsatta områden.

Vänsterpartiets förslag till anslag för 2020

I partimotion 2019/20:2691 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) föreslås följande förändringar i förhållanden till regeringens förslag:

1:7 Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer: Motionärerna föreslår att anslaget ökas med 1 miljard kronor. Motionärerna anför att mot bakgrund av de omfattande behoven av renovering, energieffektivisering och upprustning av utomhusmiljöer i vissa bostadsområden bör stöden utvecklas och utökas i stället för att avvecklas.

1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande: Motionärerna föreslår att anslaget ökas med 2 miljarder kronor. Motionärerna anför att mot bakgrund av den omfattande bostadsbristen och att nyproduktionen minskar bör stödet utökas.

1:10 Innovativt och hållbart byggande: Motionärerna föreslår att anslaget ökas med 50 miljoner kronor. Motionärerna anför att mot bakgrund av behovet av att minska bygg- och fastighetssektorns klimatpåverkan bör stödet utvecklas och utökas i stället för att avvecklas.

2:1 Konsumentverket: Motionärerna föreslår att anslaget ökas med 50 miljoner kronor för kompetensutveckling av konsumentvägledare och stöd till att anställa fler konsumentvägledare i kommunerna. Vid användning av stödet till anställning ska det krävas 50 procent medfinansiering av kommunerna.

2:4 Åtgärder på konsumentområdet: Motionärerna avvisar en anslagsminskning om 4 miljoner kronor.

Dessutom föreslår motionärerna att det ska inrättas ett nytt anslag inom utgiftsområde 18 benämnt *Investerings- och upprustningsstöd för*

idrottsanläggningar, och för det föreslås ett anslag på 500 miljoner kronor. Anslaget ska användas för att åstadkomma en jämlik och rättvis tillgång till idrottsanläggningar i hela landet.

Kristdemokraternas förslag till anslag för 2020

I kommittémotion 2019/20:3243 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 1 föreslås följande förändringar i förhållanden till regeringens förslag:

1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 600 miljoner kronor. Motionärerna anser att stödet ska avvecklas. För att fullfölja redan ingångna åtaganden ska dock minskningen av anslaget ske successivt.

Dessutom föreslår motionärerna att det ska inrättas ett nytt anslag inom utgiftsområde 18 benämnt *Stimulera tomträtter*, och för det föreslås ett anslag på 100 miljoner kronor. Anslaget ska fungera som ett stimulansbidrag för kommuner som planerar för tomträtter för småhus.

Regeringens redovisning av behandlingen av tillkännagivanden

I budgetpropositionen för 2020 redovisar regeringen även hur fyra tillkännagivanden som riksdagen har beslutat om på förslag av civilutskottet har behandlats (jfr bet. 2016/17:KU21). Tillkännagivandena gäller regional planering (redovisas inom utgiftsområde 18) och avlägsnande av otillåtna bosättningar (redovisas inom utgiftsområde 4).

Tilkännagivande om regional planering

Inom utgiftsområde 18 redovisas riksdagens tillkännagivande från hösten 2018 om att regeringen bör ta nödvändiga initiativ för att fler län ska omfattas av regional fysisk planering. Tillkännagivandet beslutades i lagstiftningsärendet om nya bestämmelser om regional fysisk planering i plan- och bygglagen (prop. 2017/18:266, bet. 2018/19:CU2, rskr. 2018/19:31). När det gäller detta tillkännagivande redovisar regeringen att Finansdepartementet bjudit in företrädare för de län som inte omfattas av den nya regleringen till dialogmöten. Mötena har bl.a. syftat till att identifiera behov och förutsättningar i de berörda länen. Ärendet bereds vidare inom Regeringskansliet. Regeringen anför i budgetpropositionen att tillkännagivandet inte är slutbehandlat (prop. 2019/20:1 utg.omr. 18 s. 17).

Tilkännagivanden om avlägsnande av otillåtna bosättningar

Inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet (som hör till justitieutskottets beredningsområde) redovisas tre tillkännagivanden som riksdagen, på förslag av civilutskottet, beslutade våren 2017 i lagstiftningsärendet om att införa en ny reglering om avlägsnande av otillåtna bosättningar (prop. 2016/17:159, bet. 2016/17:CU13, rskr. 2016/17:275). Tillkännagivandena gäller frågor om en uppföljning av den nya regleringen om avlägsnande av otillåtna bosättningar,

förrätningskostnader vid verkställighet av ett avlägsnande och Polismyndighetens befogenheter att hantera kvarlämnad egendom. Regeringen anser i propositionen att tillkännagivandena är slutbehandlade. De tillkännagivanden som redovisas i budgetpropositionen inom utgiftsområde 4 bereds av justitieutskottet. Budgetpropositionen i de delar som gäller utgiftsområde 4 behandlas i betänkande 2019/20:JuU1.

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet vill inledningsvis uppmärksamma att utskottet tidigare i höst har tagit ställning till bl.a. utgiftsramen för utgiftsområde 18 för 2020. I ett yttrande till finansutskottet den 22 oktober 2019 (yttr. 2019/20:CU1y) ställde sig utskottet bakom regeringens förslag till utgiftsram och avstyrkte de motstående förslag som lagts fram i fyra partimotioner (M, SD, V, KD). Förslagen i motionerna från Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet innebar att ramen för utgiftsområde 18 skulle utökas i förhållande till regeringens förslag medan förslagen i motionerna från Moderaterna och Kristdemokraterna innebar att ramen för utgiftsområdet skulle minskas i förhållande till regeringens förslag. De motionsförslag som nu är aktuella om anslagen inom utgiftsområdet utgår från att utgiftsområde 18 har fått en ram i enlighet med respektive partimotion. Riksdagen beslutade den 27 november 2019 att fastställa utgiftsramen för utgiftsområde 18 i enlighet med regeringens förslag (bet. 2019/20:FiU1, rskr. 2019/20:59). Anslagsfördelningen inom utgiftsområdet måste därmed hålla sig inom denna ram.

En väl fungerande bostadsmarknad är en viktig förutsättning för en konkurrenskraftig ekonomi med tillväxt och ett ökat välbefinnande. Utskottet delar regeringens uppfattning att bostadsmarknaden behöver reformeras för att möta människors olika behov och preferenser i hela landet. Under de senaste åren har produktionen av nya bostäder legat på en hög nivå, men i många delar av landet är bristen på bostäder fortfarande stor. Fler bostäder och ett bättre nyttjande av beståndet behövs för att underlätta för ungdomar att få sin första bostad, för att människor ska kunna flytta dit jobben finns och för att bryta den växande boendesegregationen. Som regeringen anför i propositionen innebär ett ökat bostadsbyggande vidare stora möjligheter att ställa om till mer levande och klimatsmarta samhällen.

Utskottet välkomnar förslaget att behålla investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande med den förändringen att stödet blir effektivare och mer ändamålsenligt för byggande av hyresbostäder till rimliga hyresnivåer i hela landet. Utskottet ställer sig även bakom förslaget att höja anslaget för investeringsstödet med 600 miljoner kronor för 2020.

Möjligheten att utveckla bostäder som passar olika hushåll bör öka. Utskottet ser därför positivt på att ett startbidrag införs för byggemenskaper som avser att uppföra flerbostadshus. Utskottet har inte någon invändning mot att ändamålet för anslaget Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad

ändras så att det tydliggörs att anslaget även får användas för bidrag till byggemenskaper.

Utskottet ställer sig även bakom förslaget om en tillfällig höjning av anslaget till Boverket för förberedande åtgärder för att underlätta ett införande av ett krav på klimatdeklarationer. Vidare ställer sig utskottet bakom förslaget om att anslaget till Statens geotekniska institut höjs med 2 400 000 kronor för att finansiera en stärkt samordning av arbetet med stranderosion.

Utskottet välkomnar regeringens förslag att öka anslaget till Lantmäteriet med 35 miljoner kronor per år för att åstadkomma en ökad digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen. En ökad digitalisering kan både förenkla och förkorta planprocessen och övriga delar av samhällsbyggnadsprocessen. Bostadsbyggandet kan därmed göras både snabbare och billigare. Utskottet har inte heller någon invändning mot förslaget om en tillfällig anslagshöjning till Lantmäteriet för ändamålet att finansiera Riksgränskommissionens arbete med en översyn av riksgränsen mellan Sverige och Norge.

Utskottet anser sammanfattningsvis att regeringens anslagsförslag på det bostadspolitiska området ger utrymme för satsningar för att stimulera bostadsbyggandet och skapa hållbara boendemiljöer.

På det konsumentpolitiska området instämmer utskottet med regeringen att utvecklingen på konsumentmarknaderna, bl.a. genom den ökade digitaliseringen, kräver ett brett angreppssätt för arbetet med konsumentfrågorna liksom ett ännu närmare samarbete mellan berörda myndigheter.

Utskottet anser att det är angeläget att Allmänna reklamationsnämnden har tillräckliga resurser för att möta utvecklingen med fler och mer komplexa ärenden och uppfylla de krav som ställs på nämnden när det gäller handläggningstider. Utskottet välkomnar därför regeringens förslag att tillföra Allmänna reklamationsnämnden ytterligare medel.

I fråga om anslaget Åtgärder på konsumentområdet delar utskottet regeringens bedömning att det civila samhällets organisationer som får bidrag inom ramen för anslaget har behov av att kunna planera sin verksamhet för kommande år för att kunna bedriva ett mer långsiktigt och effektivt arbete. Besluten om bidrag bör av denna anledning kunna omfatta flera år.

När det gäller inriktningen på konsumentpolitiken anför regeringen i propositionen därutöver bl.a. att den kommer att följa och analysera vilket genomslag de åtgärder som vidtagits för att motverka överskuldssättning fått. Eftersom den kommunala konsumentvägledningen totalt sett har minskat kommer regeringen att överväga olika åtgärder för att uppnå ett effektivt och behovsanpassat konsumentstöd i hela landet. Förslag för att effektivisera och utveckla Fastighetsmäklarinspektionens tillsyn av marknaden för fastighetsmäklartjänster bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Vidare kommer jämförelsetjänsten Money from Sweden att utvärderas. Regeringen kommer också att analysera Konsumentverkets arbete med att främja miljösmart konsumtion. Sammantaget ser utskottet positivt på inriktningen på arbetet inom konsumentpolitiken.

Utskottet anser att regeringens anslagsförslag på det konsumentpolitiska området är väl avvägda.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 18 enligt regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Förslagen i motionerna avstyrks.

Regeringens redovisning av behandlingen av ett tillkännagivande om regional planering

När det gäller tillkännagivandet om att regeringen bör ta nödvändiga initiativ för att fler län ska omfattas av regional fysisk planering förutsätter utskottet att regeringen fortsätter det arbete som inletts för att tillgodose tillkännagivandet.

Bostadspolitiskt mål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om ett nytt bostadspolitiskt mål. Utskottet anser att det även i fortsättningen bör vara en strävan att det bostadspolitiska målet ska kunna vinna en bred uppslutning i riksdagen.

Jämför reservation 1 (V).

Bakgrund

Riksdagen godkände hösten 2011 ett nytt bostadspolitiskt mål för området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmåteriverksamhet inom utgiftsområde 18 (prop. 2011/12:1, bet. 2011/12:CU1, rskr. 2011/12:89). Målet har följande lydelse:

Målet för Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmåteriverksamhet är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas.

Motionen

I Vänsterpartiets partimotion 2019/20:1621 av Jonas Sjöstedt m.fl. yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om att följande mål bör ersätta det nuvarande bostadspolitiska målet:

Alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön ska utgå ifrån människors behov, bidra till jämlika förhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och

ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning ska en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grund för verksamheten.

Motionärerna anser att det bostadspolitiska mål som finns i dag inte återspeglar de samhällsbehov och utmaningar som finns när det gäller bostadsbyggandet.

Tidigare behandling

När riksdagen godkände det nu gällande målet 2011 avslogs även förslag om ett bostadspolitiskt mål med i huvudsak samma lydelse som i den nu aktuella motionen från Vänsterpartiet (bet. 2011/12:CU1). Utskottet har behandlat och avstyrkt motsvarande förslag även efter det. I betänkande 2014/15:CU1 anförde utskottet bl.a. följande:

Det är angeläget att ett bostadspolitiskt mål som beslutas av riksdagen har ett så brett stöd som möjligt och kan ligga till grund för bedömningar av verksamheten inom utgiftsområdet under en längre tid. En sådan bred samsyn om målet bör vara möjlig att uppnå även om det ibland finns olika uppfattningar om de medel som behöver användas för att hantera olika frågor som gäller villkoren för bostadsmarknaden. Utskottet avstår av detta skäl från att ta ställning till om det är lämpligt att omformulera det nu gällande bostadspolitiska målet inom utgiftsområde 18 enligt förslaget i motionen. Det är naturligt att regeringen ges möjlighet att överväga frågor om bostadspolitikens allmänna inriktning och i detta sammanhang även pröva förutsättningarna för att formulera ett bostadspolitiskt mål som kan vinna en bred uppslutning i riksdagen.

Utskottet vidhöll detta ställningstagande senast förra året i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2019 och avstyrkte därför motsvarande motionsförslag (bet. 2018/19:CU1). Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte ändrat uppfattning sedan motsvarande förslag om det bostadspolitiska målet för utgiftsområde 18 senast behandlades. Det bör således även i fortsättningen vara en strävan att det bostadspolitiska målet ska kunna vinna en bred uppslutning i riksdagen. Motionsyrkandet avstyrks av detta skäl.

Konsumentpolitiskt mål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om ett ändrat konsumentpolitiskt mål. Utskottet anser att det mål för området Konsumentpolitik som riksdagen godkände hösten 2015 bör gälla även i fortsättningen.

Jämför reservation 2 (SD).

Bakgrund

Riksdagen godkände hösten 2015 ett nytt konsumentpolitiskt mål (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:CU1, rskr. 2015/16:76). Målet har följande lydelse:

Målet för konsumentpolitiken är väl fungerande konsumentmarknader och en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion.

Civilutskottet ställde sig i betänkande 2015/16:CU1 bakom regeringens förslag om ett nytt konsumentpolitiskt mål. I betänkandet anförde utskottet bl.a. följande.

Flera konsumentmarknader är under snabb omvandling, vilket erbjuder nya möjligheter för konsumenterna. Samtidigt förändrar utvecklingen konsumenternas förutsättningar. Allt komplexare marknader riskerar att ytterligare öka konsumenternas informationsunderläge, och ibland är affärsmetoderna påträngande, vilket inte minst kan skada mer utsatta grupper av konsumenter. Genom att motverka osunda affärsmetoder och stärka konsumenterna med hjälp av lagstadgade rättigheter och ett relevant konsumentstöd kan konsumentpolitiken bidra till väl fungerande konsumentmarknader. Vidare bör en mer hållbar konsumtion främjas. Som regeringen anför behövs därför en bredare ansats inom konsumentpolitiken.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det nuvarande konsumentpolitiska målet är för snävt och att ett konsumentpolitiskt mål dessutom bör inbegripa hållbarhetsaspekter och därmed även inrymma konsumtionens konsekvenser för enskilda, för samhället och för miljön. Det nuvarande konsumentpolitiska målet bör därför ersättas av ett nytt mål som omfattar både väl fungerande konsumentmarknader och en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion.

Motionen

I kommittémotion 2019/20:606 yrkande 1 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) föreslås ett tillkännagivande om att införa ett nytt konsumentpolitiskt mål med följande lydelse: Alla konsumenter ska kunna konsumera hållbart, tryggt och aktivt.

Tidigare behandling

Motsvarande motionsförslag behandlades av utskottet hösten 2018 i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2019 (bet. 2018/19:CU1). Utskottet ansåg att det inte fanns anledning att ändra det konsumentpolitiska målet och avstyrkte motionsförslaget. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet står fast vid sin ovan redovisade uppfattning och föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

Statliga kreditgarantier

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om statliga kreditgarantier för bostadsbyggande och tillgång till sådana kreditgarantier på landsbygden. Utskottet hänvisar till att frågan bereds inom Regeringskansliet.

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:3266 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 13 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska göra en översyn av hur de statliga kreditgarantierna tydligare kan riktas mot svagare marknader och landsbygdskommuner. Motionärerna anför att en anledning till att kreditgarantierna inte utnyttjas fullt ut är att kunskapen om krediterna är otillräcklig. Det behövs enligt motionärerna mer information och rådgivning.

I motion 2019/20:250 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C) föreslås ett tillkännagivande till regeringen om att ge ett uppdrag till Boverket att förenkla regelverket för kreditgarantier, förbättra informationen om kreditgarantier så att potentiella husbyggare nås samt säkerställa att kreditgarantierna riktas tydligare mot svaga marknader där det är särskilt svårt att på kort sikt få lönsamhet i nyproduktion av bostäder.

Bakgrund

Staten har ett system för kreditgarantier som fungerar som en försäkring som långgivare kan teckna för bl.a. lån till ny- eller ombyggnad av bostäder. Garantin ger långgivaren ett skydd mot kreditförluster och minskar låntagarens behov av topplån eller egen kapitalinsats.

Boverket kan lämna en kreditgaranti enligt förordningen (2004:105) om statlig kreditgaranti för lån för bostadsbyggande m.m. Garantin får avse lån till bl.a. ny- eller ombyggnad av hyres- eller bostadsrättshus. Vid ny- eller ombyggnad gäller att kreditgarantin vid garantitidens början får avse högst ett

belopp som motsvarar 90 procent av fastighetens eller tomträttens marknadsvärde. Vid nybyggnad av eller ombildning till kooperativ hyresrätt gäller i stället ett tak på 95 procent av marknadsvärdet.

För att öka möjligheterna att finansiera ny- och ombyggnad av bostäder på landsbygden även när fastighetens marknadsvärde är lägre än byggkostnaderna infördes en kompletterande bestämmelse i förordningen 2012. Bestämmelsen innebär att om kostnaden för ny- eller ombyggnaden överstiger den ökning av marknadsvärdet som denna ny- eller ombyggnad medför får kreditgaranti i stället lämnas med ett belopp som motsvarar 90 procent av kostnaden för ny- eller ombyggnaden. Kreditgarantin får i dessa fall dock inte överstiga ett belopp om 16 000 kronor per kvadratmeter uppvärmd boarea.

Boverket kan lämna ett förhandsbesked om möjligheten att teckna en garanti. Myndigheten erbjuder också marknadskompletterande rådgivning om finansiering av bostäder till mindre och medelstora byggherrar. Boverket har även en plattform för finansiell rådgivning på sin webbplats. Där finns information och kalkyler som riktar sig till byggherrar samt möjlighet för mindre och medelstora byggherrar att ställa allmänna frågor om finansiering av bostäder.

Pågående arbete

Den parlamentariska landsbygdskommittén, För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd, lämnade i januari 2017 ett antal förslag och mål för en levande landsbygd (SOU 2017:1). När det gäller finansieringsproblematiken vid bostadsbyggande föreslår kommittén att regeringen bör utreda om långivning till boende på landsbygden kan underlättas genom att särskilda landsbygdslån för byggande av egna hem, hyresrätter, ägarlägenheter, kooperativa hyresrätter och bostadsrätter på landsbygden införs.

En annan utredning, om förbättrad bostadsfinansiering, lämnade i december 2017 förslag till åtgärder för att underlätta finansieringen av byggande av bostäder på svagare bostadsmarknader (betänkandet Lån och garantier för fler bostäder, SOU 2017:108). Utredningen föreslår bl.a. att de statliga kreditgarantierna för lån och bostadsbyggande vässas och breddas, inom ramen för den nuvarande självfinansieringsprincipen. Kreditgaranti ska kunna lämnas även för lån till renovering och för lån till utgifter under projekteringsstadiet. Ett annat förslag är att höja schablonbeloppet för produktionskostnad vid nyproduktion så att det bättre stämmer överens med aktuella produktionskostnader. Detta schablonbelopp sätter gränsen för vilken garanti som är möjlig på svagare marknader. Utredningen föreslår att det ska införas en ny förordning som ger ett enklare, tydligare och mer logiskt uppbyggt regelverk, vilket i sig kan bidra till att öka intresset för kreditgarantierna. Därutöver hänvisar utredningen till de åtgärder som Boverket kan vidta redan nu under den nuvarande förordningen. Betänkandet

har varit på remiss, och remisstiden gick ut i juni 2018. Beredning pågår inom Regeringskansliet.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade motionsförslag om åtgärder för att utnyttja de statliga kreditgarantierna bättre våren 2019 i betänkande 2018/19:CU11. Utskottet avstyrkte motionsyrkandet med hänvisning till att frågan bereds inom Regeringskansliet. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att de statliga kreditgarantierna för bostadsbyggande kan underlätta finansieringen för byggbolag och att de kan vara särskilt viktiga för att stödja byggande på svagare marknader som exempelvis på landsbygden. Det har under de senaste åren pågått en genomlysning av de finansiella förutsättningarna för att bygga bostäder. I Regeringskansliet bereds fortfarande frågan om statliga kreditgarantier för bostadsbyggande bl.a. genom beredningen av betänkandet Lån och garantier för fler bostäder. Utskottet anser mot denna bakgrund att det inte finns anledning för riksdagen att ta något initiativ i frågan. Motionerna bör därför avslås.

Reservationer

1. Bostadspolitiskt mål, punkt 2 (V)

av Momodou Malcolm Jallow (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:1621 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att bostaden är en social rättighet. Bostadspolitiken bör vara en grundläggande del av den generella välfärdspolitiken. I dag är bostadspolitiken varken tillräckligt aktiv eller omfattande. Staten har trätt tillbaka till förmån för marknaden. Bostadsbristen måste mötas med ökat politiskt ansvarstagande i form av en politik med höga ambitioner. Vänsterpartiet eftersträvar en sammanhållen bostadsmarknad där alla, oavsett inkomst, garanteras en bra bostad med god standard till rimliga kostnader. Frågan om att bygga bort bostadsbristen, med fokus på hyresrätter, bör prioriteras. För detta krävs statliga insatser i form av ekonomiskt stöd för byggande.

Det bostadspolitiska mål som gäller i dag, och som ska vara vägledande för regeringens politik på området, antogs av den tidigare borgerliga regeringen 2011. Det behövs ett nytt bostadspolitiskt mål som ger uttryck för de samhällsbehov och utmaningar som finns när det gäller bostadsbyggandet. Vänsterpartiet föreslår därför att det införs ett nytt bostadspolitiskt mål för utgiftsområde 18 med följande formulering:

Alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön ska utgå ifrån människors behov, bidra till jämlika förhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning ska en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grund för verksamheten.

Det jag nu anfört om behovet av ett nytt bostadspolitiskt mål för utgiftsområde 18 bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännager för regeringen.

2. Konsumentpolitiskt mål, punkt 3 (SD)

av Mikael Eskilander (SD), Roger Hedlund (SD) och Angelica Lundberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:606 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Sverigedemokraternas utgångspunkt är att konsumenter ska ha makt över sin konsumtion och kunna använda sina resurser effektivt. Att ha möjlighet att fatta välgrundade beslut, baserade på korrekt information om produkter, tjänster och de företag som tillhandahåller dessa, ska vara en självklar rättighet för konsumenter. Konsumenter ska känna sig trygga och ha en stark ställning på marknaden. Vi anser också att det är viktigt att konsumtionen är hållbar ur ett såväl ekonomiskt och socialt som miljömässigt perspektiv. Vår uppfattning är att ett konsumentpolitiskt mål ska omfatta alla dessa perspektiv.

Vi föreslår därför att det införs ett nytt konsumentpolitiskt mål för utgiftsområde 18 med följande formulering:

Alla konsumenter ska kunna konsumera hållbart, tryggt och aktivt.

Det vi nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 1 (M)

Carl-Oskar Bohlin (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Lars Beckman (M) och David Josefsson (M) anför:

I Moderaternas budgetmotion prioriteras det som är viktigast för Sverige. Det handlar om att återupprätta samhällskontraktet genom betydande ökning av de generella statsbidragen till välfärden och den största trygghetssatsningen i modern tid, samtidigt som försvaret stärks. Det handlar även om att förbättra sammanhållningen mellan både stad och land och över generationer. I vår budgetmotion sänks skatten på bensin och diesel med en krona från årsskiftet. Skatten för pensionärer sänks dubbelt så mycket och för dubbelt så många, jämfört med i regeringens budgetproposition. Det handlar vidare inte minst om hur Sverige ska få fler jobb och högre tillväxt. Det behöver löna sig bättre att jobba. I Moderaternas budgetmotion tas ett stort grepp om bidragen och skatten på arbete sänks i alla inkomstgrupper.

Sveriges tillväxt är beroende av en trygg elförsörjning. Dessutom är elektrifieringen central i vår klimatomställning. I Moderaternas budgetmotion föreslås ett omfattande elektrifieringspaket med satsningar på bl.a. fjärde generationens kärnkraft. I budgetmotionen utökas även undervisningstiden i skolan. Detta är reformer som skulle ta tag i Sveriges största problem.

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18. Moderaternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Moderaternas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2019/20:3060. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 18. Förslaget till statens budget för 2020 inom utgiftsområde 18 läggs fram i motion 2019/20: 3328.

Sveriges långvariga bostadsbrist har under senare år utvecklats till en akut bostadskris. Bostadskrisen hindrar människor, särskilt unga och nyanlända, från att flytta till sin första bostad. Den hämmar tillväxten när företag har svårt att anställa ny personal. Under den förra mandatperioden fick dock behovet av reformer stå tillbaka till förmån för en återgång till ineffektiv subventionspolitik som inte efterfrågas av byggbranschen. Subventionerna har varit dåligt utformade och i första hand gått till projekt som ändå skulle ha genomförts. Vi anser att bostadspolitiken måste präglas av reformer som underlättar bostadsförsörjningen och gör det enklare att bygga och sänker trösklarna till bostadsmarknaden. Det handlar bl.a. om att minska överklagandeproblematiken, reformera riksintressesystemet och

strandskyddet, och skap incitament för snabbare handläggning och att införa bättre plan- och byggregler.

Ineffektiva och kostsamma statliga subventioner är inte lösningen på den svenska bostadsbristen eller ansvarsfull användning av skattemedel. Därför påbörjades en avveckling av stöden i och med den budget som riksdagen beslutade för 2019 och som byggde på Moderaternas och Kristdemokraternas förslag. Bland annat innebar beslutet att stöden för energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer samt investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande skulle avvecklas. Att regeringen nu föreslår en återgång till samma ineffektiva politik som prövats och misslyckats under den förra mandatperioden bådär inte gott för alla de människor som väntar på en möjlighet till ett första eller nytt boende.

Moderaterna avstyrker den föreslagna medelstilledningen till anslaget för energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer. Stöden, som är under avveckling, har varit kontraproduktiva eftersom förväntningar från fastighetsägare om statliga bidrag medför en risk för att planerade renoveringsprojekt skjuts upp. Det har även skickat fel signaler till de fastighetsägare som varit aktiva i arbetet med renovering och energieffektivisering men som inte premierats, medan fastighetsägare som inte bedrivit ett lika ambitiöst arbete fått ta del av statliga stöd. Anslaget ska därför inte tilldelas ytterligare medel.

Moderaterna anser alltså att investeringsstödet för anordnade av hyresbostäder och bostäder för studerande ska avvecklas för att marknaden ska kunna anpassas till ett normalläge utan subventioner som snedvrider konkurrensen. Vi anser att investeringsstödet är dyrt och ineffektivt. Det har inte nämnvärt bidragit till ett ökat bostadsbyggande och löser inte de problem som orsakat bostadsbristen och köerna på hyresrättsmarknaden. Subventionerna går i första hand till projekt som ändå skulle genomföras. De förändringar av stödet som regeringen nu föreslår innebär inte någon lösning på dessa problem. Vi avstyrker därför den föreslagna medelstilledningen till anslaget.

Moderaternas budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 18 innebär därutöver i korthet följande:

Anslaget till Boverket minskas med 20 miljoner kronor för att finansiera andra prioriterade reformer i Moderaternas budgetmotion.

Lantmäteriets verksamhet när det gäller inskrivning, fastighetsindelning och fastighetsinformation är viktig för såväl de större byggherrarnas nybyggnadsprojekt som för enskildas fastighetsförvaltning och fastighetsöverlåtelser. Myndigheten har påbörjat ett omfattande arbete för att förbättra handläggningstiderna med kunden i fokus. Anslaget till Lantmäteriet ökas med 20 miljoner kronor fr.o.m. 2020 för att förstärka arbetet med att korta ned myndighetens handläggningstider.

Vi föreslår även att pris- och löneomräkningen för anslagen till Boverket, Statens geotekniska institut, Lantmäteriet, Konsumentverket, Allmänna reklamationsnämnden och Fastighetsmäklarinspektionen justeras ned för att

finansiera andra prioriterade reformer som föreslås i Moderaternas budgetmotion.

2. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 1 (SD)

Mikael Eskilander (SD), Roger Hedlund (SD) och Angelica Lundberg (SD) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 27 november 2019 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 18 inte får överstiga 3 726 522 000 kronor 2020 (bet. 2019/20:FiU1). Eftersom Sverigedemokraternas förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan vi inte reservera oss till förmån för detta förslag. Sverigedemokraternas budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer vi att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Sverigedemokraternas politik inom utgiftsområde 18.

Sverigedemokraternas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2019/20:2682. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 18. Förslaget till statens budget för 2020 inom utgiftsområde 18 läggs fram i motion 2019/20:2628.

Det har under lång tid saknats framförhållning i bostadspolitiken. Detta har lett till den allvarliga situation vi har i dag med bostadsbrist och trångboddhet i de flesta av Sveriges kommuner. Bostadsbristen har gjort att det blivit svårare att finansiera sitt boende på grund av höga hyror i nyproduktionen och prisutvecklingen på bostadsmarknaden. Sverigedemokraterna anser att byggsubventioner inte är den rätta vägen för att öka bostadsbyggandet. I stället behövs en långsiktig planering för att öka tillgången på bostäder samt stärkt kommunal kompetens och kostnadseffektivisering genom ökad konkurrens och förenklingar inom den kommunala byggprocessen.

Sverigedemokraternas budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 18 innebär i korthet följande:

Vi anser att investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande ska avvecklas. För att redan ingångna avtal ska kunna fullföljas ska avvecklingen dock ske successivt. För år 2020–2021 anslår vi 100 miljoner kronor ytterligare årligen till anslaget för ett riktat stimulansbidrag för byggande av studentbostäder.

Polisen har identifierat ett antal utsatta bostadsområden där otryggheten är utbredd. En betydande andel av områdena är miljonprogramsområden. Dessa områden är utformade på ett sätt som gör det svårt för blåljuspersonal att närvara utan att samtidigt utsättas för risker. Säkrare och snabbare insatser i dessa områden kan möjliggöras genom att den fysiska miljön som försvårar blåljuspersonalens arbete byggs bort. Sverigedemokraterna vill därför inrätta ett nytt anslag på 250 miljoner kronor som ska användas för att förändra den fysiska miljön för att underlätta för blåljuspersonal att verka i utsatta områden.

Vi vill minska stödet för att underlätta för enskilda att ordna bostad med 25 miljoner kronor eftersom anvisade medel inte har nyttjats fullt ut. Vi vill också

omfördela de föreslagna 10 miljoner kronor i ökat anslag till Boverket till att användas av Boverket för att verka för miljöförbättrande åtgärder inom bostadsbyggandet. Vidare höjer vi anslaget till Lantmäteriet med 25 miljoner kronor för att Lantmäteriet ska kunna tillhandahålla kartor kostnadsfritt.

När det gäller den konsumentpolitiska delen anser vi att det är viktigt att konsumenterna kan känna sig trygga efter ett köp och att de vid tvist med en näringsidkare har tillgång till effektiv och säker tvistlösning. Antalet ärenden till Allmänna reklamationsnämnden har ökat kraftigt, vilket innebär att det tar längre tid för konsumenterna att få sitt ärende prövat. Vi välkomnar därför att regeringen föreslår en viss höjning av anslaget till nämnden. Detta tillskott är dock inte tillräckligt för att Allmänna reklamationsnämnden ska kunna upprätthålla en god service till konsumenterna. Vi vill därför höja anslaget till Allmänna reklamationsnämnden med ytterligare 5 miljoner kronor för att nämnden ska kunna hantera den ökade mängden ärenden.

Sverigedemokraterna anser att Konsumentverkets konsumentinformation på andra språk än svenska och de nationella minoritetsspråken är en felprioritering. Enligt vår mening är det viktigt att skapa incitament för att lära sig svenska i stället för att främja segregation och utanförskap. Vi anser inte heller att svenska skattemedel ska användas för att finansiera information om hur pengar kan skickas utomlands som i dag görs genom Konsumentverkets prisjämförelsetjänst Money from Sweden. Detta är inte något som kan ligga i svenska skattebetalares intresse och är inte ett uppdrag som svenska staten bör åta sig. Vi föreslår därför att anslaget till Konsumentverket för konsumentinformation på andra språk än svenska och de nationella minoritetsspråken samt prisjämförelsetjänsten Money from Sweden minskas med 3 238 000 kronor.

3. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 1 (V)

Momodou Malcolm Jallow (V) anför:

Vänsterpartiets budgetförslag utgör en plan för jämlikhet och grön omställning. I budgetförslaget satsar Vänsterpartiet på välfärden i kommuner och regioner, minskar de ekonomiska klyftorna, prioriterar de ekonomiskt mest utsatta och föreslår ett stort klimatpaket för grön omställning. Dessa satsningar och prioriteringar finansieras framför allt genom höjda kapitalskatter och genom att höja skatten för höginkomsttagare. Den budgetproposition som regeringen har lagt fram med stöd av Centerpartiet och Liberalerna vidgar däremot klyftorna i samhället och leder till underfinansiering av välfärden i ett läge där behoven är stora. Regeringens budgetförslag är inte heller tillräckligt för att klara av den nödvändiga klimatomställningen.

Riksdagen har genom sitt beslut den 27 november 2019 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 18 inte får överstiga 3 726 522 000 kronor 2020 (bet. 2019/20:FiU1). Eftersom Vänsterpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte

reservera mig till förmån för detta förslag. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Vänsterpartiets politik inom utgiftsområde 18.

Vänsterpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2019/20:2915. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 18. Förslaget till statens budget för 2020 inom utgiftsområde 18 läggs fram i motion 2019/20:2691.

Vänsterpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 18 innebär i korthet följande:

Stora delar av det svenska miljonprogrammet är i behov av renovering, energieffektivisering och förbättrade utemiljöer. Under förra mandatperioden införde regeringen tillsammans med Vänsterpartiet dels ett stöd för energieffektivisering och renovering av flerbostadshus, dels ett stöd till förnyelse av utomhusmiljöer i vissa bostadsområden (anslaget 1:7). Stöden håller på att avvecklas efter riksdagens beslut om statens budget för 2019 (prop. 2018/19:1, bet. 2018/19:CU1, rskr. 2018/19:83). Mot bakgrund av de omfattande behoven av renovering, energieffektivisering av flerbostadshus och upprustning av utomhusmiljöer i vissa bostadsområden bör stöden utvecklas och utökas, inte avvecklas. Vänsterpartiet föreslår därför en ökning av anslaget med 1 miljard kronor för 2020 jämfört med regeringens förslag. Vidare infördes ett statligt stöd för att främja innovativt och hållbart byggande (anslaget 1:10). Även detta stöd håller på att avvecklas efter riksdagens beslut om statens budget för 2019. I dag står bygg- och fastighetssektorn för omkring 20 procent av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser. Om vi ska nå det klimatmål som riksdagen slagit fast måste sektorn minska sin klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv. Stödet bör utvecklas och utökas, inte avvecklas. Vänsterpartiet föreslår därför en ökning av anslaget med 50 miljoner kronor för 2020 jämfört med regeringens förslag.

Det råder stor bostadsbrist i kommunerna. Bristen på hyresrätter med rimliga hyror är särskilt stor. Enligt Boverket behöver det byggas 640 000 nya bostäder under tioårsperioden 2018–2027. Minst hälften av dessa bör, enligt Vänsterpartiets mening, vara hyresrätter med rimliga hyror. För att dessa bostäder ska kunna byggas behöver staten ta ett större ansvar för finansieringen. Under förra mandatperioden införde regeringen och Vänsterpartiet ett investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande (anslaget 1:8). Stöd har beviljats till mer än 24 000 nya bostäder. Jag välkomnar att regeringen tillför medel till investeringsstödet men konstaterar samtidigt att det inte är tillräckligt. Mot bakgrund av den omfattande bostadsbristen och att nyproduktionen minskar bör stödet utökas. Vänsterpartiet föreslår därför en ökning av anslaget med 2 miljarder kronor för 2020 jämfört med regeringens förslag.

I dag råder det brist på idrottsanläggningar i många kommuner. Ett stort antal befintliga anläggningar är dessutom i behov av upprustning. Investerings- och renoveringskostnaderna är ofta mycket höga. Det drabbar

idrottsrörelsen, i synnerhet barn- och ungdomsidrotten, och riskerar att förstärka ojämlikheten inom idrotten. För att åstadkomma en jämlik och rättvis tillgång till idrottsanläggningar i hela landet, oberoende av vilken kommun man bor i, bör staten ta ett större ansvar för finansieringen. Vänsterpartiet vill därför att det inrättas ett nytt anslag på 500 miljoner kronor benämnt Investerings- och upprustningsstöd för idrottsanläggningar.

På det konsumentpolitiska området är utvecklingen med färre kommuner som erbjuder konsumentvägledning oroväckande. För att garantera alla konsumenter tillgång till god konsumentvägledning behöver de kommunala resurserna för konsumentvägledning öka. Vänsterpartiet föreslår därför att anslaget till Konsumentverket höjs med 50 miljoner kronor för 2020. Anslagshöjningen ska användas för kompetensutveckling av konsumentvägledare samt stöd till att anställa fler konsumentvägledare i kommunerna. Vid användning av stödet till anställning ska det krävas 50 procent medfinansiering av kommunerna.

När det gäller anslaget Åtgärder på konsumentområdet avvisas en anslagsminskning om 4 miljoner kronor. Anslaget används bl.a. för stöd till det civila samhällets organisationer som främjar konsumenternas intressen. Enligt Vänsterpartiets mening är det viktigare än någonsin att stödja organisationer som ger stöd och information om hållbar konsumtion.

4. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 1 (KD)

Larry Söder (KD) anför:

Kristdemokraterna vill skapa förutsättningar för ett samhälle med god ekonomisk tillväxt och ett företagsklimat som står sig starkt i den allt hårdare globala konkurrensen. En välfungerande ekonomisk politik ger oss resurser att satsa på välfärden, som en god vård och omsorg och en bra skola. Med genomtänkta reformer kring arbetsmarknaden och i skattepolitiken kan vi förbättra människors möjlighet att lämna arbetslöshet och utanförskap. Den ekonomiska politiken ska också stärka familjerna och det civila samhället, vilket är en grund för ett samhälle byggt på gemenskap där människor känner tillit till varandra.

Den svenska ekonomin har gått in i en avmattningsfas med en dystrare utveckling när det gäller investeringar, export och tillväxt. Bostadsmarknaden fungerar dåligt för stora grupper. I stället för att möta samhällsproblemen genomför regeringen och dess stödpartier spretiga reformer, dåligt anpassade till den konjunktur vi befinner oss i och den verklighet som människor möter.

Kristdemokraterna anser att det behövs en tydlig politisk inriktning för Sverige som genomför de strukturellt riktiga reformer som möter de problem samhället står inför. Kristdemokraternas förslag till statsbudget innehåller därför stora resurstillskott till vård, omsorg, socialtjänst och rättsväsende för att främja välfärd och trygghet för alla. Vi vill genomföra kraftfulla reformer på bostadsmarknaden så att fler kan flytta till den plats där utbildningen eller jobbet finns.

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18. Kristdemokraternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Kristdemokraternas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2019/20:3341. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 18. Förslaget till statens budget för 2020 inom utgiftsområde 18 läggs fram i motion 2019/20:3243.

Det är viktigt att samhället håller ihop. Att ha någonstans att kalla sitt hem är ett grundläggande behov. Vi måste trygga bostadsförsörjningen för alla, oavsett ålder och sociala och ekonomiska förutsättningar. En god boendemiljö är viktig inte minst för barn och unga. Vi måste ta itu med den ökade segregationen och sänka trösklarna för att komma in på bostadsmarknaden. Detaljplaneringen och regelfloran som styr förutsättningarna för svenska bostäder är omfattande och behöver minskas. Goda intentioner är utgångspunkten för varje regel, men sammantaget har den stora regelbördan en negativ påverkan på såväl innovationer inom byggsektorn som den enskildes frihet att själv forma sitt boende. Kristdemokraterna vill skapa en marknad med sunda spelregler och med långsiktigt förutsägbara villkor för bostadsbyggandet. Kristdemokraterna betonar småskalighet, trähusproduktion och organisk utveckling av bostadsområden.

Sverige behöver öka bostadsproduktionen. Det gäller såväl hyresrätter, bostadsrätter och ägarlägenheter som villor. Grundläggande strukturproblem på den svenska bostadsmarknaden gör att byggandet inte är i takt med efterfrågan. Hinder för bostadsbyggande som krångliga och tidskrävande planprocesser och svårtolkade byggregler måste åtgärdas. Tiden från projektering till färdigställande av bostäder måste förkortas och byggkostnaderna minska.

Kristdemokraterna påverkade under två mandatperioder i regeringsställning aktivt bostadspolitikens utformning. Genom ett flertal åtgärder togs steg mot en bättre fungerande bostadsmarknad med långsiktiga spelregler. Som ett resultat av denna politik började bostadsbyggandet att ta fart. Den reformagenda som präglade den tidigare alliansregeringens arbete, då Kristdemokraterna ansvarade för bostadsfrågorna, har under den rödgröna regeringens ledning gått betydligt långsammare. Regeringen har i stället valt att satsa på statliga byggsubventioner. Kristdemokraterna anser att de statliga byggsubventionerna inte fyller sitt syfte och riskerar att skapa snedvridningar på bostadsmarknaden. Med bättre regler och lagändringar kan ett långsiktigt bra byggande uppnås utan att byggbranschen behöver stimuleras med subventioner. Enligt den budget för 2019 som riksdagen beslutade om hösten 2018, som byggde på ett gemensamt förslag av Kristdemokraterna och Moderaterna, skulle bl.a. investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande avvecklas. Regeringen har däremot valt att behålla investeringsstödet.

Kristdemokraternas budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 18 innebär i huvudsak följande:

Kristdemokraterna anser att investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande ska avvecklas. Regeringens föreslagna anslagshöjning om 600 miljoner kronor avvisas därför. För att fullfölja redan ingångna åtaganden ska dock minskningen av anslaget ske successivt. Detsamma ska gälla anslagen Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer och Innovativt och hållbart byggande, som är under avveckling.

Kristdemokraterna vill att kommunerna upplåter fler tomträtter för småhus. Genom tomträtsupplåtelser kan fler familjer ges möjlighet att bo i småhus. Kristdemokraterna vill därför att det ska inrättas ett nytt anslag på 100 miljoner kronor inom utgiftsområde 18, benämnt Stimulera tomträtter. Anslaget ska fungera som ett stimulansbidrag för kommuner som planerar för tomträtter för småhus. Stödet ska täcka kostnader för t.ex. va-anläggningar.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2019/20:1 Budgetpropositionen för 2020 utgiftsområde 18:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 ställa ut kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, avlösen av kommunala borgensåtaganden och lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 8 000 000 000 kronor (avsnitt 3.7.4).
2. Riksdagen anvisar ramanslagen för budgetåret 2020 under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggnade samt konsumentpolitik enligt tabell 1.1.
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2019/20

2019/20:250 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra till Boverket att förenkla regelverket kring kreditgarantier, förbättra informationen om kreditgarantier så att potentiella husbyggare nås samt att säkerställa att kreditgarantierna riktas tydligare mot svaga marknader där det är särskilt svårt att på kort sikt få lönsamhet i nyproduktion av bostäder och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:606 av Angelica Lundberg m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nytt konsumentpolitiskt mål: att alla konsumenter ska kunna konsumera hållbart, tryggt och aktivt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:1621 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nytt bostadspolitiskt mål och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2628 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2019/20:2691 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2019/20:3243 av Larry Söder m.fl. (KD):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2019/20:3266 av Ola Johansson m.fl. (C):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur de statliga kreditgarantierna tydligare kan riktas mot svaga marknader och landsbygdskommuner och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3328 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förstärkt satsning på Lantmäteriets arbete med kortare handläggningstider och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortsatt avveckling av stödet för energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortsatt avveckling av investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2020 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			KD	
		M	SD	V		
1:1	Bostadspolitisk utveckling	20 600				
1:2	Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	25 000				
1:3	Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	43 000		-25 000		
1:4	Boverket	333 462	-22 000			
1:5	Statens geotekniska institut	50 500	-400			
1:6	Lantmäteriet	660 686	+15 000	+25 000		
1:7	Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer	165 000	-165 000		+1 000 000	
1:8	Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande	2 100 000	-2 100 000	+100 000	+2 000 000	-600 000
1:9	Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	34 000				
1:10	Innovativt och hållbart byggande	25 000			+50 000	
2:1	Konsumentverket	169 819	-2 000	-3 238	+50 000	
2:2	Allmänna reklamationsnämnden	52 582	-400	+5 000		
2:3	Fastighetsmäklarinspektionen	25 565	-200			
2:4	Åtgärder på konsumentområdet	16 934			+4 000	
2:5	Bidrag till miljömärkning av produkter	4 374				

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			KD
		M	SD	V	
<i>Nya anslag</i>					
99:1	Ökad trygghet i förorterna		+250 000		
99:2	Investerings- och upprustningsstöd för idrottsanläggningar			+500 000	
99:3	Stimulera tomträtter				+100 000
Summa för utgiftsområdet	3 726 522	-2 275 000	+351 762	+3 604 000	-500 000

BILAGA 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndiganden för 2020 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod
1.4 Boverket	30 000	2021–2023
1:8 Investeringstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande	7 500 000	2021–2023
1:9 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	20 000	2021
2:4 Åtgärder på konsumentområdet	15 000	2021–2022